

Glinno Wielkie, dnia 16.09.2026 r.

Patryk Sondej
Glinno Wielkie 24

88-111 Rojewo

rolnik prowadzący gospodarstwo rolne o powierzchni 13 ha, w tym uprawa ziemniaków na
powierzchni 1 ha

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

PETYCJA

**w sprawie zmiany art. 91a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym
rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 1770) przez objęcie umową o pomocy przy zbiorach
zbioru ziemniaków**

Na podstawie art. 2 ust. 1 i 2 oraz art. 4 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), działając w interesie publicznym oraz we własnym interesie jako producent rolny, składam petycję o podjęcie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi działań legislacyjnych zmierzających do przygotowania projektu nowelizacji ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, rozszerzającej zakres przedmiotowy umowy o pomocy przy zbiorach, o której mowa w rozdziale 7a tej ustawy.

I. Przedmiot petycji

Wnoszę o zmianę art. 91a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w taki sposób, aby umowa o pomocy przy zbiorach mogła być zawierana również w celu świadczenia pomocy przy zbiorach:

- 1) ziemniaków (kod CN 0701) – wniosek podstawowy;
- 2) innych roślin okopowych i bulwiastych zbieranych sezonowo z udziałem pracy ręcznej – wniosek dalszy;
- 3) ewentualnie także zbóż, w tym prosa i gryki, w zakresie czynności wykonywanych ręcznie przy zbiorze, sortowaniu i przygotowaniu plonów do przechowywania lub sprzedaży.

W zakresie wniosku podstawowego zmiana może mieć charakter minimalny: w art. 91a ust. 1 po wyrazach „a także” należałoby dodać wyrazy „ziemniaków (kod CN 0701) oraz”, tak aby przepis obejmował „ziemniaków (kod CN 0701) oraz pozostałych ziół i roślin zielarskich”, z odpowiednim uzupełnieniem skrótu ustawowego „chmielem, owocami, warzywami, tytoniem, ziołami i roślinami zielarskimi” oraz art. 91a ust. 2.

II. Uzasadnienie

Obecny stan prawny. Zgodnie z art. 91a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników umowa o pomocy przy zbiorach może dotyczyć wyłącznie produktów rolnych należących do sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 lit. f, i oraz n rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013, tj. sektora chmielu (lit. f, część VI załącznika I), sektora owoców i warzyw (lit. i, część IX załącznika I) i sektora tytoniu (lit. n, część XIV załącznika I), a ponadto pozostałych ziół i roślin zielarskich. Ziemniaki (kod CN 0701) nie zostały wymienione w części IX załącznika I ani w żadnej z części od I do XXIII, wobec czego należą do sektora „pozostałe produkty” (art. 1 ust. 2 lit. x, część XXIV załącznika I), który obejmuje wszystkie produkty rolne niewymienione w pozostałych sektorach. W konsekwencji rolnik uprawiający ziemniaki nie może skorzystać z umowy o pomocy przy zbiorach, mimo że charakter pracy przy wykopkach, sortowaniu i przygotowaniu ziemniaków do sprzedaży jest identyczny z pracą przy zbiorze marchwi, cebuli, buraków ćwikłowych czy kapusty, które wykazem są objęte.

Wyłączenie ma charakter przypadkowy, a nie merytoryczny. Umieszczenie ziemniaków poza sektorem owoców i warzyw w rozporządzeniu nr 1308/2013 wynika stąd, że ziemniaki nigdy nie były objęte odrębną wspólną organizacją rynku, a nie z odmiennego charakteru pracy przy ich zbiorze. Polski ustawodawca, odsyłając do sektorów unijnego rozporządzenia rynkowego, przejął to techniczne rozróżnienie do ustawy regulującej stosunki cywilnoprawne i ubezpieczeniowe, w której nie ma ono żadnego uzasadnienia. Z punktu widzenia celu umowy o pomocy przy zbiorach – ułatwienia legalnego korzystania z krótkotrwalej, sezonowej pomocy przy pracach ręcznych – ziemniak niczym nie różni się od objętych wykazem słodkich ziemniaków (kod CN 0714 20) czy topinamburu (kod CN ex 0714 90 90).

Znaczenie gospodarcze. Polska należy do największych producentów ziemniaków w Unii Europejskiej, a uprawa ta jest prowadzona w bardzo dużej liczbie gospodarstw, w większości małych i rodzinnych, gdzie zbiór, sortowanie i przygotowanie do sprzedaży odbywają się przy udziale pracy ręcznej. Właśnie w takich gospodarstwach potrzeba prostego i taniego narzędzia legalizującego sezonową pomoc jest największa.

Skutki obecnej regulacji. Brak możliwości zawarcia umowy o pomocy przy zbiorach przy ziemniakach powoduje, że rolnicy muszą sięgać po umowę zlecenia lub umowę o pracę, które wiążą się ze znacznie wyższymi kosztami pozapłacowymi, obowiązkiem stosowania minimalnej stawki godzinowej oraz rozbudowanymi obowiązkami wobec ZUS, nieadekwatnymi do kilkudniowej pracy sezonowej. W praktyce prowadzi to do stosowania umów o dzieło niezgodnie z ich naturą albo do pracy nierejestrowanej, co pozbawia pomocników ochrony ubezpieczeniowej – a więc wywołuje dokładnie ten skutek, któremu wprowadzenie umowy o pomocy przy zbiorach w 2018 r. miało zapobiec.

Nierówne traktowanie. Na mocy art. 46 ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2026 r. poz. 203) pomocnik rolnika posiadający status beneficjenta ochrony czasowej może na podstawie umowy o pomocy przy zbiorach wykonywać wszystkie czynności związane z prowadzeniem działalności rolniczej, w tym zbiór ziemniaków i zbóż, i to bez ograniczenia do 180 dni w roku. Oznacza to, że ustawodawca uznał już, iż konstrukcja tej umowy nadaje się do innych upraw niż chmiel, owoce, warzywa i tytoń. Utrzymywanie ograniczenia wobec pomocników będących obywatelami polskimi oraz cudzoziemców nieposiadających tego statusu nie znajduje uzasadnienia i stawia ich w gorszej sytuacji.

Brak istotnych kosztów dla finansów publicznych. Rozszerzenie zakresu umowy nie generuje istotnych wydatków publicznych – składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz na ubezpieczenie zdrowotne pomocnika opłaca w całości rolnik. Zwiększy natomiast liczbę osób objętych ochroną ubezpieczeniową oraz wpływy ze składek za pomocników, którzy obecnie pracują poza systemem.

III. Wniosek końcowy

Mając powyższe na uwadze, wnoszę o przygotowanie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi projektu nowelizacji ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zakresie opisanym w części I petycji, a w razie nieuwzględnienia wniosku – o przedstawienie stanowiska wraz z uzasadnieniem, w szczególności wskazanie powodów, dla których zbiór ziemniaków ma być traktowany odmiennie niż zbiór warzyw objętych obecnym wykazem.

Na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy o petycjach wyrażam zgodę na ujawnienie na stronie internetowej Ministerstwa moich danych osobowych zawartych w petycji.

.....
(podpis)